

3. september 1980. Miðvirkudagur

Silfurfundurinn frá Miðhúsum.

Ejólfur
X

A sunnudagskvöldið var, 31. ágúst, um kl. hálfáttu að kvöldi hringdi til míni Edda Björgefinsdóttir, ung húsfreyja á Miðhúsum í Eiðapinghá, sem eru rétt fyrir ofan þorpið á Egilsstöðum. Það var þá stödd hjá sínu fólk á Reyðarfirði og sagði mér, að þá morguninn, um hálfþólfleytið, hefðu þau heimilisfólk á Miðhúsum fundið silfursjóð, greinilega frá víkingaöld, þar þeimar á bænum Lysíti hún fyrir mér gripunum, sem hún sagði að væru margir talsins og vægju um 700 grómm. Sagði hún, að þessir hlutir væru með alveg eins og á mynd á bls. 198 í bókinni Víkingarnir. Þau höf tekið upp gripina og skolað af þeim, en annars ekkert gert á staðnum. Sagði hún, að þetta væri við hús, sem þau hjón hefði í byggingu, og hefði verið grafið þarna fyrir stétt furur um mánuði, en greinilega hefði nú alveg nýverið blásið ofan af þe og hefði einskis orðið vart fyrr en þarna um morguninn.

Eg sagði henni strax, að þarna myndi vera um mjög merkur fundur og myndi ég koma straxæ austur morguninn eftir og rannsaka staðinn.

Svo vildi til, að Kristján Eldjárn var staddur austur á Egilsstöðum. Hafði farið þangað fíett fyrir helgina, eða á laugardag, til að hitta Lúðvík Ingvarsson fv. próf., en þeir voru að skoða saman þingstaðina gömlu, sem Lúðvík hefur mikið velt fyrir sér ísambandi við sína forun lögvísí. Mér tókst að koma boðum til Kristjáns og hringdi hann til míni og sagði ég honum tíðindin. Bað ég hann að fara að Miðhúsum og kanna málið og mun ég svo koma daginn eftir austur og bað ég hann að fresta fór sínum þar til daginn eftir, ef hann gæti.

Eg talaði svo aftur að Miðhúsum, við Eddu og ~~mín~~ sagði henni að Kristján mundi koma að beiðni minni. Síðan talaði ég við Kristján aftur er hann var kominn og tjáði hann mér, að þetta vær alveg eins og ég hefði sagt sér og hér væri gríðarmerkur fundur hálsbaugar, armhringar og brotasilfur. Hafði hann ekkert skoða staðinn, enda var komið ~~mykkur~~.

Eg fór austur ~~morguninn~~ eftir og mógst Halldór Sigurðsson myndskeri í Miðhúsum, ~~sam~~ jörðina á og býr þar, í fór með mér. Hann var staddur erinda hér en skrapp austur, sagðist ekki getað staðizt það. Flugum við að Egilsstöðum og þar var Kristján Eldjárn. Við fengum leigðan Ladajeppa hjá Práni Jónssyni og fórum rakleiðis að Miðhúsum. A leiðnni hlustaði ég ~~þá~~ segulbandsuppsöku, sem hann hafði gert kvöldið ádur og látið fólkid lýsa

fundaratvikum.

Olkurz var tekið frábærlega vel þarna í Miðhúsum, enda fólkid mjög áhugasamt um fundinn. Eitthvað hafði eðilega kvis út og Víslir hringdi til mínni um morguninn, áður en ég fór aust og kom svo með mynd og forsíðugrein þennan dag, mynd sem teki var kvöldið áður.

Björn -
Parna á Miðhúsum búa hjónin Halldórf Sigurðsson og

, Hlynur sonur þeirra og koma hans Edda Björgvinsdótt. Silfrið var inni í stofu, raðað á blátt fluel á borði, enda hafði verið tekin mynd af því kvöldið áður. Og þarna gat að líta. Þrír ~~xx~~ hálshringar og að minnsta kosti tveir armbaugar, ein löng silfurstöng og partar af öðrum og brot af stöngi og grennri silfurvír. Allt var þetta snúið saman og beyglað, sumt brotið, en stærsti hálshringurinn var heill, nema beygla sumt brotið, en annar armabaugurinn var heill og á honum lék lítill endann, annar armabaugurinn var heill og á honum lék lítill hringur, snúinn saman úr silfurvír, og annar virðist heill, snúinn úr tveimur vírum, og endar snúrir saman, en ekki virðast þeir vera upphaflegir þunnig. Tveir teinar voru beygð saman líkt og gleraugu, brot var af skreyttum armbaug, með hjartamunstri og doppum í, en annars ~~xx~~ lítið um skreytingar. Parna var til bókin Víkingarnir og hafði fólkid því getað ger góðan samanburð á þessu.

Eftir að hafa skoðað og hlýtt á fundaratvik þáðum við háde verð, hreindýrakjöt, með afbrigðum 1gýffengt. En áður en leng er haldaðkal gerla sagt frá fundaratvikum.

Ibuðarhúsið, sem mi er búið í á Miðhúsum, er tiltölulega ný. Það stendir um 50 metrum framan við vestan við) gamla bæjarsið. Þar stendur enn gamalt, lítið timburhús, reist síðla á síustu öld, fyrsta timburhús á Héraði, minnir mig að sagt væri. Á bæjarstæðinu gamla stendur fjós og hlaða.

Nýja ibuðarhúsið, sem þau Hlynur og Edda eru að reisa, sten um 100 m norðvestan við hið núverandi, og því alltangt frá gamla bæjarstæðinu. Það er fokhelt, en umfyrir um mánuði létu þau gröfu grafa fyrir framan húsið þar sem á að steypa stétt. Gróf hún um 50-70 sm niður og kom ekkert í ljós. Átti að vera búið að steypa stéttina fyrir löngu, en hafði dregizt.

Um kl. hálftólf á sunnudagsmorguninn fór Edda út í húsið t. Hlynur, em þar var að vinna og ræddu þau aðeins saman, síðan fer hún heim. Við húshornið sá hún glytta í málum og datt í hug, að þetta væri hlekkur af keðju, sem grafan hefði misst vi-

70

vinnuna, hefði hún verið á Keðjum. Skeytti hún því svo ekk meira og fór heim, en að vörmu spori kemur Hlynur inn með lúkurnar fullar af silfri og segir við Eddu: "Nú get ég þó smíðað aldeilis eitthvað fallegt handa þær." Hafði hann þá séðetta rétt á eftir henni, hélt fyrst að betta væru álvíra-stífar, en þarna hafði nýlega verið unnið í ~~á~~rafmagni í nýj hisinu, en sá hins vegar strax hvað um var að vera er hann aðgætti nánar.

~~Eitt dökkt af~~ Þau þvoðu silfrið og leituðu eitthvað nánar og fundu það sem fannst þennan dag, en síðan fór Edda ofan á Reyðarfjörð þar hún hitti systur sína. Sagðist hún ekki hafa kunnað við að hringja til mína þar sem þetta var á sunnudagi, en systir hennar hvatti hana ein-dregið til þess. Hringdi hún svo um kvöldið, eins og fyrr segir.

Eftir matinn fórum við út að kanna staðinn. Þetta var rétt við húshúið, um einn metra frá því, og líklegast á um 70 sm. dýpi. Þarna var í gróðrarmoldinni ljásbrún fokmold, sem silfrið var í. Við hreinsuðu vandlega með múrskeiðum staðinn og kom brátt einn smár, sívalur silfurmoli í skeiðina hjá mér og von bráðar annar flatur lítill, og síðan sikuðum við einnig með mýrarasíkti. Kom brátt grannur, undixnn moli í sikið.

Eg var kallaður í síma margsinnis, því að blöð og útvarp vildu heyr allt um fundinn. - Eg hafði um morguninn hringt í Guðjón Einarsson í sjónvarpinu og sagt honum frá fundinum, ætlaði hann fyrst að senda kvíkmyndara þeirra á Egilsstöðum á staðinn, eða svo fór, að þeir kom frá sjónvarpinu á ~~þ~~enkavél og tóku ágætar myndir þarna og áttu viðtal okkur Kristján og heimafólkis, sem silfrið fann.

Við grófum og sikuðum allt svæðið, þar sem líkur voru til að eitthvægi verið að finna. Komu sjö smáir molar þarna í ljós og einn hafði heimafólkis fundið morguminn áður en við komum. Fundust alls 44 silfis tykki, armbaugar, hálsringar og brotasilfur, og er þá armhringur, sem annar smáhringur er festur við, talinn eitt númer.

Við sikuðum einnig hrúgu, sem mokað hafði verið af staðnum, en ekkert kom þar í ljós. Einig sikuðum við og grófum dálítið af ahnarr hrúgu, sem flutt hafði verfið af staðnum að gafli hússins, en þar kom ekkert í ljós. Ætlar heimafólkis þó fyrir öruggis sakir að sikta hana alla fyrir okkur.

~~Þ~~ Þau sögðu hjónin, að silfrið hefði legið á bletti, sem var um 45-50 sm á lengd og um 15 á breidd og vissi frá norðvestri til suðaurs. Voru einnig lífrænar leifar, sem þaim virtist vera leifar af poka, þarna með og hirtu þau þær. Þær reyndist þó í dag við könnun Margré Gísladóttur vera hyrni, og gætu verið hvalskíði. Trefjarnar lágu allar eins en engin þvert á. Gætu sem sagt hafa verið hvalskíðisöskjur utan

Mér þyikr allt benda til þess, að grafan hafi skafið alveg niður að silfrinu en ekki hreyft það. Síðan er moldið þornaði og fór að rjúka hafi fokið ofan af silfurhringnum, sem fyrstur fannst, en ekkert hafi í rauninni farið af staðnum. Sé sjóðurinn því allur kominn í ljós.

Einkannilegt var, að fyrir helgina voru hrafnar mikið þarna á húshorninum. Þarna eru bæjarhrafnar, sem varpa í gilinu og er gefið á vetrum. Eru þær gæfim. Fólkis tók eftir hröfnunum, að þeir héldu sig þarna á húspakinu við hornið og sá það, að einn horfði oft niður með horninu. Er líklegt, að krus á glyggjarni fugl, hafi séð silfrið þarna og verið að skoða það. Skyldi hann hafa tekið eitthvað? Ekki er það líklegt, því að hann flytur slíkt yfirleitt í hreiður sitt.

*þerji a
Kvæma*

Víð vorum þarna fram eftir degi og margir komu sð skoða þarna úr sveitinni og þorpinu. Við sáum, að ekki væri meira að gera á staðnum, enda fundurinn ogðinn afarmerkilegur. Fórum við þá í smáferðalag, skildum silfrið eftir í stofunni hjá fólkini, en síðan kom ég í kvöldmatinn. Þá var þetta í útvartafréttum og viðtal við mig í gegn um símann, og svo kom þetta í sjónvarpinu, afarlöng og góð frétt, um 10-12 mín.

Pingstaðurinn í Freysnesi. Við fórum seinnipart gagsins með Lúðvík Invarssyni og skoðuðum þingstaðinn í Freysnesi. Hann er afarfallegur, standbúðarústirnar í boga á brekkubrún, sambyggðar tvær og þrjár, og er brekk ofan við Lagarfljót. Uppi í brekkunni standa svo þrjár rústir og vita langhlí til norðausturs.

Þetta eru afatstórar og myndarlegar rústir, og hefur maður ekki séð aðrar meiri. Skógrækt er nú í brekkunni, sem mér finnst mjög til að staðnum, en temturinn er girtur og því hlífð að honum, en bústaður hefur verið hálfbyggður þarnaí útjaðri hans í átta ár, og annar nýr er ofan og enn annar nokkrar innar. Er líklegt, að fleiri geti komið þarna í grenndina síðar. Ekki hefur verið plantað ofan í rústirnar, en hætt er við, að lerkiskógarinn geti sáð sér og smáð saman farið ofan í þær.

X Við fórum síðan suður um kvöldið og Halldór í Miðhúsum með. Ég fór með sjóðinn góða í skjalatöskunni.

Daginn eftir, í gær, var þetta svo í öllum blöðum sem stórfrétt eins og þeinnig var.

I gærmorgun settum við sjóðinn framtil sýnis í skáp í fornaldarsal, og tókuði hann sig vel út. Síðar er ætlunin að hafa hann einnig til sýnis um skamman tíma á Egilsstöðum. Er betra að hafa sjóðinn þar til sýnis kanskje um skamman tíma hvert ár eða við og við heldur en skipta honum milli safna. En nú er hægt að sýna hann í Búnaðarbánkannum á Egilsstöðum.